ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

12.02.2020թ.
ք. Երևան

Քաղաքացիական գործ
թիվ ԵԴ/36356/02/19

ՈՐՈՇՈՒՄ
Թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործի
ենթակայությունը որոշելու մասին

1.Գործի դատավարական նախապատմությունը և ենթակայության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.

Լևոն Նիկոյանի, Արփինե Նիկոյանի և Էդգար Սարգսյանի միջև 24.12.2013 թվականին կնքված անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագրի համաձայն՝ վաճառողները գնորդի սեփականությանն են հանձնել ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից տրված 08.09.2006 թվականի N 2214694 գրանցման վկայականում նշված անշարժ գույքը՝ ք. Երևան, Աջափնյակ 16 թաղամաս, 23 շենք, 106 բնակարանը:

Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից 20.01.2015 թվականին ընդունված գույքի առանձին որակական քանակական բնութագրերի և դրա նկատմամբ առանձին իրավունքների (սահմանափակումների) վերաբերյալ թիվ US-16/01/2015-2-0033 տեղեկանքի համաձայն՝ «(...) ք.Երևան, Աջափնյակ 16 թաղամաս 23 շենք 106 բնակարան հասցեի անշարժ գույքը առուվաճառքի 24.12.2013թ. պայմանագրի հիման վրա 27.12.2013թ.-ին սեփականության իրավունքով գրանցվել է Էդգար Շողիկի Սարգսյանի անվամբ»:

Թիվ ԵԴ/0782/04/18 սնանկության գործով 19.10.2018 թվականին կայացված վճռով Լևոն Նիկոյանը ճանաչվել է սնանկ *(հիմք՝ թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործով Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից 08.01.2020 թվականին կայացված որոշում, գ.թ. 45):*

Լևոն Նիկոյանի սնանկության գործով կառավարիչ Անահիտ Ղազարյանի ներկայացուցիչ Յուրի Դոլուխանյանը (այսուհետ նաև՝ Հայցվորի ներկայացուցիչ) 29.10.2019 թվականին հայցադիմում է ներկայացրել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան (այսուհետ նաև՝ Դատարան) ընդդեմ Էդգար Սարգսյանի, Արփինե Նիկոյանի, երրորդ անձինք՝ Լևոն Նիկոյանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի՝ անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիրն առոչինչ ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու պահանջի մասին:

Հայցադիմումը 29.10.2019 թվականին մակագրվել է Դատարանի դատավոր Ռ. Ներսիսյանին և 07.11.2019 թվականի որոշմամբ ընդունվել է վարույթ:

Դատարանը, հիմք ընդունելով «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածով և ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածով սահմանված կարգավորումները, 08.01.2020 թվականի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնել է Սնանկության դատարանի քննությանը:

22.01.2020 թվականին թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործը մակագրվել է Սնանկության դատարանի դատավոր Ս. Թադևոսյանին:

Սնանկության դատարանը, վկայակոչելով «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը և ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածը, 01.02.2020 թվականի որոշմամբ թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործն ուղարկել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ հետևյալ հիմնավորմամբ.

«(…)

Հայաստանի Հանրապետության սնանկության դատարանը դեռևս, 23.10.2019թ. որոշմամբ, գտնելով, որ հայցադիմումը չի բխում «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի պահանջներից, վերադարձրել է Լևոն Նիկոյանի սնանկության գործով կառավարիչ Անահիտ Ղազարյանի կողմից ներկայացված հայցադիմումն ընդդեմ Էդգար Սարգսյանի, Արփինե Նիկոյանի, երրորդ անձինք՝ Լևոն Նիկոյանի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի՝ անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիրն առոչինչ ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու պահանջի մասին, այն հիմնավորելով, որ «Թեև Լևոն Նիկոյանը սույն հայցադիմումով ընդգրկված է որպես երրորդ անձ, այնուամենայնիվ առկա չէ օրենսդրի մատնանշած մյուս կարևոր պայմանը

սնանկության վարույթով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների վերաբերյալ քաղաքացիաիրավական վեճ», քանի որ «Հայցադիմումին կից ներկայացված Անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագրի, ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի կողմից տրված տեղեկանքի ուսումնասիրմամբ պարզվեց, որ Էդգար Սարգսյանի /Գնորդ/ և Լևոն Նիկոյանի, Արփինե Նիկոյանի /Վաճառողներ/ միջև 24.12.2013թ. կնքված պայմանագրի համաձայն Երևան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասի 23 շենքի 106 բնակարանը վերջիններս վաճառել են Էդգար Սարգսյանին, որից հետո՝ 27.12.2013թ. գրանցվել է գնորդի սեփականության իրավունքը»:

Թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 05.02.2020 թվականին:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածի համաձայն՝ առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը քննում է դատական կարգով քննության ենթակա բոլոր գործերը, բացառությամբ մասնագիտացված դատարանների ենթակայությանը վերապահված գործերի:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգիրք) 18-րդ հոդվածը սահմանում է քաղաքացիական գործերի ենթակայությունը, որի 1-ին մասի համաձայն՝ քաղաքացիական գործերը ենթակա են քննության առաջին ատյանի դատարանում, բացառությամբ «Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված դեպքերի:

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սնանկության դատարանին են ենթակա սնանկության հարաբերությունները կարգավորող օրենքով նախատեսված բոլոր գործերը:

«Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ ծագած բոլոր քաղաքացիաիրավական վեճերը, որտեղ

պարտապանը հանդես է գալիս որպես պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ, քննվում են նույն սնանկության գործի շրջանակում:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի համաձայն՝ նորմատիվ իրավական ակտի նորմը մեկնաբանվում է՝ հաշվի առնելով նորմատիվ իրավական ակտն ընդունելիս այն ընդունող մարմնի նպատակը՝ ելնելով դրանում պարունակվող բառերի և արտահայտությունների տառացի նշանակությունից, ամբողջ հոդվածի, գլխի, բաժնի կարգավորման համատեքստից, այն նորմատիվ իրավական ակտի դրույթներից, ի կատարումն որի ընդունվել է այդ ակտը, տվյալ նորմատիվ իրավական ակտով սահմանված սկզբունքներից, իսկ այդպիսի սկզբունքներ սահմանված չլինելու դեպքում՝ տվյալ իրավահարաբերությունը կարգավորող իրավունքի ճյուղի սկզբունքներից:

Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը գործը հանձնում է սնանկության դատարանի քննությանը, եթե գործը քննելիս պարզվել է, որ այն ենթակա է քննության սնանկության դատարանում:

Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին կայացվում է որոշում:

Օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն.

1. Գործն ըստ տարածքային ընդդատության կամ ըստ ենթակայության ստացած դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում այն վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի տարածքային ընդդատությանը կամ ենթակայությանը:

2. Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հնգօրյա ժամկետում որոշում է գործի ընդդատությունը կամ ենթակայությունը:

3. Վճռաբեկ դատարանի նախագահի որոշած դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

4. Սույն հոդվածով սահմանված կարգը կիրառվում է նաև վարչական կամ սնանկության դատարանի կողմից համապատասխանաբար վերահասցեագրված հայցադիմումի կամ հանձնված գործի նկատմամբ:

Վերը նշված իրավակարգավորումների համակարգային վերլուծության արդյունքում կարելի է արձանագրել, որ առաջին ատյանի ընդհանուր

իրավասության դատարանների կողմից քաղաքացիական գործերը Սնանկության դատարանի քննությանը կարող են հանձնվել միայն համապատասխան դատավարական գործողությունների կատարման միջոցով որոշակի փաստական հանգամանքների առկայության պարզման արդյունքում:

Միևնույն ժամանակ, հարկ է նշել, որ դատական ակտը պետք է լինի հիմնավորված և պատճառաբանված: Ընդ որում, դատական ակտը հիմնավորված է, եթե դրանում արտացոլված են այն կայացնելու համար անհրաժեշտ և բավարար փաստական և իրավական հիմքերը, իսկ դատական ակտը պատճառաբանված է, եթե դրանում արտացոլված են ապացույցների գնահատման, փաստերի հաստատման և իրավունքի կիրառման գործընթացի կապակցությամբ դատարանի դատողությունների ընթացքը և դրանից բխող եզրահանգումները:

Այսպես.

Քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանում քննության ենթակա լինելու վերաբերյալ իրավակարգավորումները սահմանված են «Սնանկության մասին» օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասով, որի համաձայն՝ սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ ծագած բոլոր քաղաքացիաիրավական վեճերը, որտեղ պարտապանը հանդես է գալիս որպես պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ, քննվում են նույն սնանկության գործի շրջանակում:

Նշված իրավակարգավորման բառերի և արտահայտությունների տառացի նշանակությամբ մեկնաբանումից հետևում է, որ քաղաքացիաիրավական վեճ քննող առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանն իր վարույթում քննվող գործը Սնանկության դատարանի քննությանը ենթակա լինելու վերաբերյալ եզրահանգում կատարելու համար պետք է գործով պարզի հետևյալը.

Ա) արդյոք քաղաքացիական գործով վեճը ծագել է սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ,

Բ) արդյոք սնանկության գործով պարտապանն է հանդիսանում առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվող քաղաքացիաիրավական վեճով պատասխանող կամ պատասխանողի կողմում հանդես եկող երրորդ անձ:

«Նորմատիվ իրավական ակտերի մասին» օրենքի 41-րդ հոդվածի իրավակարգավորումների լույսի ներքո մեկնաբանելով «Սնանկության մասին»

օրենքի 4-րդ հոդվածի 2-րդ մասը՝ պետք է փաստել, որ միայն վերը նշված երկու պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր արձանագրել, որ գործն ըստ ենթակայության ուղարկած առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի հետագա քննություն:

Գործի նյութերում առկա փաստական տվյալների ուսումնասիրությունից հետևում է, որ թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործով Հայցվորի ներկայացուցիչը հայցադիմում է ներկայացրել Դատարան ընդդեմ Էդգար Սարգսյանի, Արփինե Նիկոյանի, երրորդ անձինք՝ Լևոն Նիկոյանի, Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի՝ անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագիրն առոչինչ ճանաչելու և անվավերության հետևանքներ կիրառելու պահանջի մասին:

Դրանից բացի, հարկ է արձանագրել, որ 24.12.2013 թվականին կնքված անշարժ գույքի վաճառքի պայմանագրի համաձայն՝ Երևան քաղաքի Աջափնյակ թաղամասի 23 շենքի 106 բնակարանը Լևոն Նիկոյանը և Արփինե Նիկոյանը վաճառել են Էդգար Սարգսյանին: Հիշյալ անշարժ գույքի նկատմամբ Էդգար Սարգսյանի սեփականության իրավունքը գրանցվել է 27.12.2013 թվականին:

Մինչդեռ, Լևոն Նիկոյանը սնանկ է ճանաչվել 19.10.2018 թվականին կայացված վճռով: Այսինքն՝ կարելի է հստակորեն արձանագրել, որ Լևոն Նիկոյանի սնանկ ճանաչվելու պահին արդեն իսկ սույն քաղաքացիական գործով վեճի առարկա գույքի նկատմամբ գրանցված է եղել մեկ այլ անձի՝ Էդգար Սարգսյանի սեփականության իրավունքը:

Վերոգրյալը թույլ է տալիս փաստել, որ Լևոն Նիկոյանի սնանկ ճանաչվելու պահին վեճի առարկա անշարժ գույքը չի հանդիսացել նրան սեփականության իրավունքով պատկանող գույքային զանգվածի մաս:

Վերոգրյալ իրավակարգավորումները, դրանց վերաբերյալ կատարված վերլուծությունները համադրելով սույն քաղաքացիական գործում առկա փաստական տվյալների հետ՝ կարելի է արձանագրել, որ Դատարանի կողմից պատշաճ գնահատականի չի արժանացել այն հանգամանքը, որ թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործով վեճը չի ծագել սնանկության գործով պարտապանին պատկանող և նրա գույքի կազմում տվյալ պահին ներառված գույքի կամ իրավունքի

առնչությամբ: Մինչդեռ, վերը նշված իրավական վերլուծություններից հետևում է, որ քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանի քննությանը հանձնելու համար պարտադիր նախապայմաններից է հանդիսանում այն հանգամանքը, որ քաղաքացիական գործով վեճը պետք է ծագած լինի սնանկության գործով պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների առնչությամբ:

Այս առումով ուշադրության է արժանի նաև «Սնանկության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին Ազգային ժողովի կողմից ընդունված 12.12.2019 թվականի թիվ ՀՕ-294-Ն օրենքի (ուժի մեջ է մտնելու 15.04.2020 թվականին) իրավակարգավորումները:

Այսպես. «Սնանկության մասին» օրենքի նոր խմբագրությամբ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերով քաղաքացիական գործերը, բացառությամբ կառավարչի կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի, քննում է սնանկության գործը վարող դատավորը նույն սնանկության գործի շրջանակում՝ որպես առանձին քաղաքացիական գործեր (այսուհետ՝ առանձին քաղաքացիական գործեր):

Նշված նոր իրավակարգավորման բովանդակության բացահայտման արդյունքում կարելի է արձանագրել, որ այն ենթադրում է քաղաքացիական գործերի առավել լայն շրջանակի քննություն սնանկության վարույթի շրջանակում, մասնավորապես՝ այն քաղաքացիական գործերը, որոնք կապված են սնանկ ճանաչված պարտապանի գույքի կազմում ներառված գույքի և իրավունքների, երրորդ անձին պատկանող ապահովված իրավունքի առարկայի, պարտապանի և պարտատիրոջ մասնակցությամբ կնքված, ներառյալ՝ պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցների պայմանագրերի առնչությամբ ծագած և պարտատերերի պահանջների բավարարման հնարավորության վրա ազդող վեճերի հետ (բացառությամբ սնանկության գործերով կառավարիչների կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերի):

Միևնույն ժամանակ ուշադրության է արժանի այն հանգամանքը, որ Օրենսդրի կողմից «Սնանկության մասին» օրենքի նոր խմբագրությամբ 4-րդ հոդվածի 3-րդ մասով միաժամանակ հստակորեն սահմանվել է բացառություն, որը վերաբերում է սնանկության գործերով կառավարիչների կողմից ներկայացվող հայցերով հարուցվող քաղաքացիական գործերին:

Այս առումով ուշադրության է արժանի նաև վերը նշված օրենքի անցումային դրույթներով սահմանված իրավակարգավորումների բովանդակությունը, մասնավորապես՝ Օրենքի 72-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2020 թվականի ապրիլի 15-ից և տարածվում է սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելուց հետո հարուցված սնանկության գործերի վրա: Մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը հարուցված սնանկության գործերը վարվում են մինչև սույն օրենքն ուժի մեջ մտնելը գործող խմբագրությամբ «Սնանկության մասին» օրենքի նորմերով:

Հետևաբար, պետք է փաստել, որ 2020 թվականի ապրիլի 15-ից հետո (ՀՕ-294-Ն օրենքի ուժի մեջ մտնելու ժամկետ) առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանները և Սնանկության դատարանը վերոգրյալ օրենսդրական փոփոխությունների բովանդակությանը համահունչ պետք է գնահատականի արժանացնեն քաղաքացիական գործերի ենթակայության հարցերի հետ կապված հնարավոր վեճերի առկայության կամ բացակայության հարցերը:

Վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործը Սնանկության դատարանին ըստ ենթակայության հանձնելու համար գործում բացակայում են անհրաժեշտ փաստական և իրավական ամբողջական հիմքերը, ուստի, թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով գործում առկա հանգամանքները, վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործը ենթակա է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

2. Սույն որոշումը և թիվ ԵԴ/36356/02/19 քաղաքացիական գործի նյութերն ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

3. Որոշման օրինակն ուղարկել Սնանկության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ